

ב"ה, גליון קעד אדר תשנ"ב **וועד העולמי ללימוד תורה לשמה** **ובזכות זה נזכה להגאולה שלימה בקרוב בב"א** **מערת אליהו, חיפה, ארץ ישראל**

שם משמאל פרשת תצוה

יש לפרש הא דכתר שם טוב שעולה על גביהן היינו כשנעשה לשמה, וזהו ענין כולל כל המצוות וזהו תורה לשמה, כהונה לשמה כמו שמצינו באהרן שלא הי' לובש הבגדים לכבודו אלא כמקיים גזירת המלך, וכן מלכות לשמה לא לשם שכרה ותועלתו אלא לשם ה', כמ"ש הרמב"ם (פ"ד מהל' מלכים ה"י) במלחמות המלך להרים דת האמת, וכן כל הנהגת המלוכה שתהי' לטובת ישראל לכבוד הש"י לבד

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך וגו'. המפרשים דקדקו למה לא כתיב צו את בני ישראל כמו בכל התורה, ובזוה"ק מפרש עפ"י הסוד. ועוד יש לדקדק הלשון ויקחו אליך ולא כתיב ויקחו לי כמ"ש ריש פ' תרומה. וכבר דברנו בזה, אך אין בהמ"ד בלי חידוש:

ונראה דהנה במדרש (פ' ל"ו) ואתה תצוה הה"ד זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך, וכי לא נקראו ישראל אלא כזית הזה בלבד והלא בכל מיני אילנות נאים ומשובחים נקראו ישראל בגפן ותאנה וכו' אלא מה הזית הזה עד שהוא באילנו מגרגרין אותו וכו' ומביאין אבנים ואח"כ נותנין את שומן, כך ישראל באין אומ"ה וחובטין אותן ממקום למקום וחובשין אותן וכופתין אותן בקולרין ומקיפין אותן טרטיוטין ואח"כ עושין תשובה והקב"ה עונה להם וכו'. ד"א כל המשקין מתערבין זה בזה והשמן אינו מתערב אלא עומד כך ישראל אינן מתערבין עם האומות שנאמר ולא

תתחתן בם. ד"א כל המשקין אדם מערב בהם ואינו יודע איזה תחתון ואיזה עליון, אבל השמן אפי' אתה מערבו בכל משקין שבעולם הוא נתון למעלה מהן כך ישראל וכו' שנאמר ונתנך ה' אלקיך עליון. ד"א וכו' כשם שהשמן מאיר כך בהמ"ק מאיר לכל העולם שנאמר והלכו גוים לאורך לכן נקראו ישראל זית רענן שהם מאירים לכל וכו'. הנה המדרש פרט בכאן ארבעה דברים שנדמו ישראל לזית, תשובה ע"י יסורים, שאינן מתערבין עם האומות, שהם עליון על האומות, שהם מאירים לכל העולם. ויש להבין וכי לא נמצא בישראל מעלות עוד גדולות מאלו:

ונראה לפרש דהנה במשנה (פ"ד דאבות) שלשה כתרים הם כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות וכתר שם טוב עולה על גביהם וברש"י דשם טוב מעשים טובים, ובש"ס יומא (ע"ב ע"ב) אמר ר' יוחנן שלשה זירים הם של מזבח ושל ארון ושל שולחן וכו', וברש"י ג' זירים נעשו בכלי הקודש של מזבח סימן לכתר כהונה ושל ארון סימן לכתר תורה ושל שולחן סימן לכתר מלכות שהשולחן הוא סימן לעושר מלכים, ובמדרש (פ' נשא) שהמנורה מרמזת לכתר שם טוב, וא"כ ד' כלים אלו מקבילים לד' כתרים אלו. ובספר דרך חיים למהר"ל הקשה למה כתר שם טוב עולה על גביהם אע"ג שאמרו לא המדרש עיקר אלא המעשה עיקר אבל בודאי מה שאמרו כאן כתר תורה לא אמרו כשאין לו מעשים דודאי כה"ג לאו כתר הוא כלל ואם יש בו מעשים ויש לו שני כתרים הי' נראה כי כתר תורה הוא יותר מן המעשים, עכ"ל. וכבר אמרנו לפרש דעיקר תורה ומצוות הן כשנעשות לשמה, אלא שאמרו ז"ל (פסחים נ' ע"ב) לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אפי' שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לידי לשמה. והנה הא דשלא לשמה בודאי נמשך מפאת עירוב טו"ר, דבלא"ה בודאי היו כל העשיות לשמה. וא"כ יש לפרש הא דכתר שם טוב שעולה על גביהן היינו כשנעשה לשמה, וזהו ענין כולל כל המצוות וזהו תורה לשמה, כהונה לשמה כמו שמצינו באהרן שלא הי' לובש הבגדים לכבודו אלא כמקיים גזירת המלך, וכן מלכות לשמה לא לשם שכרה ותועלתו אלא לשם ה', כמ"ש הרמב"ם (פ"ד מהל' מלכים ה"י) במלחמות המלך להרים דת האמת, וכן כל הנהגת המלוכה שתהי' לטובת ישראל לכבוד הש"י לבד, וא"כ שפיר קאמר דשלשה אלו אעפ"י שאינם נעשים לשמה בתכלית מ"מ כתרים הם, אבל כשהם לשמה הוא עולה על גביהן דחלק הלשמה עולה למעלה ראש מחלק גוף התורה או הכהונה או המלכות:

והנה בדרך חיים שם כי אלו ג' הכתרים תורה ומלכות וכהונה הם כנגד האדם, כי יש באדם ג' חלקים השכל והנפש והגוף, כתר תורה כנגד השכל, וכתר כהונה כנגד הגוף, כי הכהונה היא מעלת וקדושת הגוף שנולד מן הכהן, ואב הכהן אינו נותן לבן לא הנפש ולא השכל אלא הגוף לבד, ולפיכך מומין פוסלין בהם כי המום הוא בגוף, וכתר מלכות כנגד הנפש כי הנפש היא מנהגת את כל אברי האדם, והאדם מקבל הנהגה מן הנפש והוא דומה אל המלך שהוא פועל ומושל, וזש"ה לב מלך ביד ה' כי המלך דומה אל הלב ששם הנפש החיוני וכתוב כי בידך נפש כל חי, ומזה תדע מה שאמרו ז"ל כי המלך קודם לכהן גדול והחכם קודם למלך, וזה לפי סדר מעלות ומדריגות הדברים אשר אלו שלשה כנגדן באדם, עכ"ל בקיצור לשון מעט:

ונראה לומר דשלשה כלים ארון שלחן מזבח הקטורת שבהם שלשה זירין רמז לשלשה כתרים, כתר תורה, כתר כהונה, כתר מלכות, מקבילין לשלשת האבות. מזבח הקטורת שבו הרמז לכתר כהונה מקביל לאברהם אע"ה, כי קטורת הוא לשון קשר והוא ע"ה קשר את כל באי עולם להש"י, כאמרם ז"ל (ב"ר פ' ל"ט) שאיחה את כל באי העולם, והוא ה' הכהן צדק כמ"ש (תהלים ק"י) נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם. שלחן שבו הרמז לכתר מלכות ועושר מלכים מקביל ליצחק כמ"ש מהר"ל בספר הנצח (פרק ה') כי הריבוי והעשירות באים ממדת הגבורה מדתו של יצחק, כאמרם ז"ל הרוצה להעשיר יצפין, ועיי"ש בהא דאמרו ז"ל ששים רבוא עיירות ה' לו לינאי המלך בהר המלך. הארון שבו הרמז לכתר תורה מקביל ליעקב שהיא מדתו של יעקב כידוע, ובמדרש וכן הוא בפייט שבועות שראוי ה' ליתן לו התורה, והתורה אמרה עליו זה הוא בחירי רצתה נפשי בו, אבל לא ניתנה לו מפני שהי' כל ימיו נרדף ובצער ולא הי' פנוי לתורה:

ולפי דרכנו הנ"ל שכתר שם טוב שעולה על גביהן היא העשי' לשמה, מסתברא שלעומת ששלשה כתרים הנ"ל מקבילים לשלשה אבות, כתר שם טוב שעולה על גביהן מקביל למרע"ה שמעלתו עולה על גבי מעלת האבות, וכאמרם ז"ל (חולין פ"ט) גדול מה שנאמר במשה ממה שנאמר באברהם, ובזוה"ק שיעקב מלבר ומשה מלגאו, וכל מה שהי' ליעקב אחר הסתלקו הי' למשרע"ה בחייו. והענין לשמה מצינו במשה שלא הי' חושש

עבור תועלתו כלל אפי' למדרגות, כאמרם ז"ל (מכילתא פ' יתרו) מלמד שלא הי' משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם, וידוע שלא היו למשה עסקים ומשא ומתן ונחלת שדה וכרם במדבר ומהו שלא הי' פונה לעסקיו אלא הפירוש מדרגות גבוהות, וכן מפורש שמסר נפשו עבור כלל ישראל ואמר (שמות ל"ב) מחני נא מספרך אשר כתבת ובספורנו שביקש שכל זכיותיו ימסרו לישראל, והכל עבור כבוד הש"י. וא"כ מקביל משרע"ה לכתר שם טוב שעולה על גביהן. ולפי דברי המדרש (פ' נשא) הנ"ל שכתר שם טוב מרומז במנורה מותאמים הדברים מאד, כי במנורה ז' קנים, וידוע שרומזים לז' כתות דיקים ומשה הי' כולל כולם, ובדברי חכמי האמת שהיתה מדתו ז"א שהוא כולל כל ז' מדות כידוע. וכן במשה כתיב כי טוב הוא, וכבר אמרנו שטוב מורה בלי תערובת רע ובלי פסולת, וכן המנורה היתה של זהב טהור, ובמדרש (במדב"ר פ' י"ב) שמנורה של שלמה הכניסוה אלף פעמים לכור ולא חסרה כלום וי"א שחסרה כדינר זהב ולמה לא עשו כן בשאר כלים, משמע שהמנורה היתה צריכה להיות נקי' לגמרי משום שמץ פסולת יותר משאר כלים, והטעם מפני שהיא מקבילה למשרע"ה כי טוב הוא כנ"ל:

דוגמא דידי' הם ג' מועדים ושבת, דג' מועדים הם בזכות ג' אבות, ושבת בזכות משרע"ה כמו שאנו אומרים בתפלה ישמח משה במתנת חלקו, ומהר"ל דשבת שקולה כשלשה מועדים יחד, כן הוא כתר שם טוב שהמנורה מרמזת עליו עולה על גביהן, והם מקבילים לג' אבות וכתר שם טוב למשרע"ה כנ"ל. ובאמת שהן בשבת הן במנורה מצינו כל שלשת הענינים יחד, בשבת שלש הסעודות מקבילות לשלשה אבות כבזוה"ק, והקידוש נראה שהוא מקביל למשה רבינו ע"ה כי קדושה היא הבדלה, והיינו לעומת שהאדם מובדל מחומריות יש כח במאמר פיו לקדש את השבת, וקידוש במקום סעודה מורה על קדושת הסעודה להתענג על ה', וכמו שכתר שם טוב שהיא העשי' לשמה ישנו בכל ג' הכתרים כנ"ל, כן הקידוש בשבת ישנו בכל שלש הסעודות, ומועיל על כל שלש הסעודות אלא שמקדש תיכף בכניסתו ומועיל על כולם, וע"כ הדין דאם לא קידש בכניסתו בלילה מקדש ביום כל הקידוש שבלילה, וכאשר קידש בלילה אינו צריך ביום אלא קידושא רבא היינו כוס לבד לרמז בעלמא ואין אומר ואין דברים, ולהרמב"ם גם בסעודה שלישית צריך כוס, ולדין שאין מצריכין כוס בסעודה שלישית יש לומר הטעם שמאחר

שזכינו בשחרית לסעודתא דעתיקא שהגיד כ"ק אבי אדומו"ר זצללה"ה שהוא מלשון ויעתק משם היינו שהוא למעלה מכל הבריאה ומכל ההפכים, עכ"ד, ע"כ שוב לא שייך שינוי ואין צריכין לכוס כלל אף לרמז:

וכן במנורה המקבילה לכתר שם טוב שעולה על גביהן יש במנורה עצמה כל שלשת הענינים שבשלשה כלים פתילה ושמן ואור, פתילה כנגד קדושת הגוף כתר כהונה, שמן היא קדושת הנפש כנגד כתר מלכות המכונה בשמן כמ"ש (תהלים כ"ז) דשנת בשמן ראשי, (שם קמ"א) שמן ראש אל יני ראשי, אור היא קדושת השכל, והמנורה שהיא זהב טהור כנ"ל הוא כתר שם טוב שהוא נושא את כולם:

ולפי האמור מענין שלשת הכתרים הנ"ל וכתר שם טוב שעולה על גביהן יש לפרש דברי המדרש (סוף פ' ל"ו) ואתה תצוה הה"ד תקרא ואנכי אענך למעשה ידיך תכסוף, בארבעה דברים נתאוה הקב"ה למעשה ידיו ואין תכסוף אלא תאוה שנאמר כי נכסוף נכספת נכספה וגם כלתה נפשי ואלו הן ד' דברים הקב"ה סובל עולמו וכו' וצוה לבני קהת שיסבלוהו וכו' והקב"ה משמר עולמו וכו' ואמר לישראל שישמרוהו וכו' והקב"ה מאיר לעולם וכו' ואמר לישראל ויקחו אליך שמן זית, עכ"ל. פתח בארבעה ופרט רק שלשה, ובתנחומא מוסיף הקב"ה זן את עולמו ואמר לישראל את קרבני לחמי וגו'. נראה לפרש הא דנתאוה הקב"ה לד' דברים אלו למעשה ידיו כי ד' דברים אלו מקבילים לכתרים הנ"ל, סובל הוא בגוף שיש לו כובד וצריך לנושא שיהי' סובלו, שומר הוא בנפש שצריך שמירה מכחות רעים כמ"ש (תהלים קכ"א) ה' ישמרך מכל רע ישמור את נפשך, זן הוא אף לנשמה והשכל שצריכה הזנה, וכמ"ש האריז"ל בפסוק (דברים ח') כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם, היינו שמוצא פי ה' שבלחם מזה יחי' האדם, וכמ"ש (שמות כ"ד) ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו, וכמו משרע"ה בהר והמלאכים שהם ניזונים מזיו השכינה. ושלשה אלה מקבילים לכתר כהונה כתר מלכות כתר תורה. מאיר לעולם מקביל לכתר שם טוב שהולך מסוף העולם ועד סופו, ולפי דברינו הנ"ל מקביל לשבת שברכו במאור פנים. והיינו כי דברים אלו משפיע הקב"ה לעולם ומתאוה שישראל ישלימו עצמם בד' כתרים אלו שעליהם יסוב הרמז שיסבלוהו, וישמרוהו, ויזינהו, ויאירו לפניו:

ועתה נשובה נא לדברי המדרש שבפתיחת הפרשה שנמשלו ישראל לזית בארבעה דברים, תשובה ע"י יסורים, אינן מתערבין באומות, עליונים על האומות, מאירין לעולם. והנה בהא דתשובה ע"י יסורין כבר פירשנו שאינן ח"ו כמו אלו שנאמר עליהם (ישעי' ח') והי' כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה, אלא אדרבא שישראל ע"י יסורין ח"ו הם מוסיפין להדבק בשם ה', כי ישראל בעצם הם טובים ואין להם אלא לב אחד לאביהן שבשמים (סוכה מ"ה ע"ב), אלא שהחומר והשאור שבעיסה מבלבלין ומערבין אותן ומונעים מהם השלימות, וכאשר אינם שומרים א"ע מהאורב שיושב להם בחדר אז הקב"ה מביא עליהם יסורין רח"ל להתיש כח החומר, וכמ"ש (ויקרא כ"ו) או אז יכנע לבבם הערל, ואם האדם נותן אל לבו להבין אין צריך ליסורין להתיש את החומר, כאמרם ז"ל (ברכות ז'). טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר ממאה מלקיות, ומ"מ מבואר שהיסורין רח"ל הם מירוק וביטוש לגוף, וא"כ בזה הענין דומין לזית מצד הגוף. ומה שאינן מתערבין באומות היא התדמות לזית מצד הנפש, כמ"ש הרח"ו שמצד הגופים עוד יש השתוות בצד מה ישראל ואומות שכולם באים מתולדות אדה"ר, אבל מצד הנפשות אין להם שום השתוות, עכ"ד. ומה שהם עליונים על האומות היא התדמות לזית מצד השכל, שישראל יש להם שכל הנבדל והשכל הוא החלק העליון שבאדם ומשכנו בראש המקום הגבוה והעליון שבאדם, אלא ששכל האומות יש להם צירוף וחיבור לחומר ונמשך למטה וישראל יש להם שכל הנבדל ע"כ הם עליון. ואלו שלשה הם כנגד שלשה הכתרים הנ"ל. ומה שהם מאירין לעולם הוא מצד כתר שם טוב שהולך מסוף העולם עד סופו והוא שקול כשלשתם ועולה על גביהם. ואולי רמזו זה חכז"ל במשנה מנחות (פ"ח מ"ד) שלשה זיתים ובהם שלשה שלשה שמנים, שמספר שלשה מקביל לשלשה כתרים שבישראל שהוא בהתדמות הזית, ובאשר הכתר הרביעי שקול כשלשתן ועולה על גביהן לזה בא הרמז שבהם שלשה שלשה שמנים:

ולפי האמור יש לומר שהמדרש הוקשה לו קושיתנו הנ"ל בפתח דברינו למה כתיב ואתה תצוה ולא צו את בני ישראל כבכל התורה, וכן ויקחו אליך ולמה לא כתיב ויקחו לי כמ"ש ויקחו לי תרומה, וזה שהביא במדרש לפתיחה של פרשה זו ודורש את ד' הדברים שמקבילים לד' כתרים וד' דברים שהקב"ה נתאוה למעשה ידיו שהעולה מהם שבמצות המנורה

נרמזה מדתו של משה שהיא לעומת הכתר הרביעי, ובזכותה ישראל
זוכין למצוה זו ולכתר שם טוב להאיר לכל העולם. וע"כ מובן דקדוק
הכתוב ואתה ומ"ש ויקחו אליך להורות שכחו זכותו של משרע"ה גורם
כל זה:

(המשך אי"ה בגליון הבא)